

Tradice pozdního léta

Vstupujeme do doby, kdy sklízíme, co jsme zaseli, kdy je všude hojnost a dostatek, kdy si můžeme uvědomit, že jsme obdarováni mnoha dary, které přináší příroda i život. Připomeňte si díky knize Tradinář autorek Moniky Kindlové a Martiny Boledovičové, jaké významné dny a tradice se pojí s časem, kdy se léto chystá předat vládu podzimu.

Dožínky, obžínky, dovazná, dožatá

Prapůvodní oslavy sklizně se datují už od dob pohanských. **Jednotlivé rituály se lišily kraj od kraje.** Ženci obvykle nechávali poslední malý kus pole nepožatý a slavnostně ho sklidili až v den dožínky, mnohdy za doprovodu hudby. První a poslední snop býval věnován bohům úrody. Právě ten **poslední snop z úrody, tzv. Bábu, děvčata oblékla do starých šatů, ozdobila pentlemi, květinami a jeřabinami a posadila ji na žebříňák, který odvážel z pole poslední úrodu.**

Děvčata také pletla krásné věnce z obilných klásků. Do nich vázala všechny druhy obilí, které hospodář na poli pěstoval. Věnc se uchovával až do Vánoc, kdy býval součástí svátečního štědrovečerního stolu. Pak se roztrhal, sláma se dala dobytku a zrní z klasů se uchovalo do jara, kdy se přidalo pro požehnání úrody do osiva. Keltové slavili dožínky pod názvem Lughnasad. Oslavy začínaly kolem 1. srpna (přibližně v polovině mezi letním slunovratem a podzimní rovnodenností) a jejich hlavní součástí byly děkonné rituály. K nim se přidávala prosba a snaha zajistit si další sklizeň, zdraví a spokojenost.

Další čas sklizni nastává v září. Končí roční koloběh zemědělských prací a po těžké práci na poli i zahradě

nastává čas hodů a kvasů. **Na mnoha místech se konají posvícení, na Moravě hody.** Zároveň přichází čas kvasů - nakládání, kvašení, zavařování a sušení, zkrátka zpracování úrody a zásobení se na zimu. Zkuste si i vy zpracovat úrodu v době, kdy jsou suroviny v nejlepší kondici. Ovoce a zeleninu běžně mrazíme, ale můžeme vyzkoušet i jiné postupy jako je sušení, zavařování nebo kvašení. Pokud nemáte zahradu a nic jste sami nevytěžovali, nevadí. Poděkovat matce Zemi či Bohu můžete stejně jako naši předci i tak.

Jak Vavřinec navaří, tak se podzim vydaří - 10. srpna

Ochránce před ohněm, patron hasičů, kuchařů a všech ostatních, kteří pracují s ohněm - to je svatý Vavřinec. Zemřel ve 3. století v Římě jako křesťanský mučedník upálením na roštu za to, že nesplnil císařův rozkaz vydat veškeré bohatství církve. Místo toho jej rozdal chudým a nemocným lidem. Poprvé byl od trestu ochráněn díky jeřabinám. Těmi jeho souvěrci označili všechny své domy, aby zmátli vojáky, kteří měli podle nich poznat dům, kde byl Vavřinec uvězněn. Jeřabiny se staly symbolickou ochranou před bleskem a v den Vavřincova svátku lidé jeřabinové věnečky zavěšovali do štítů chalup, aby je ochránili před ohněm.

Kolem svátku svatého Vavřince připadajícího na 10. srpna začínají denní teploty pozvolna klesat a léto jde do své závěrečné fáze. Pranostiky dokonce začínají zmiňovat podzim: Svatý Vavřinec dá létu žďuchanec, Svatý Vavřinec - první podzimce. Je to také období, kdy vrcholí roje meteoritů - Perseidy, kterým se dříve také říkalo Vavřincovy slzy. Údajně plní přání! Na svatého Vavřince se podle vody v pravé poledne předpovídá, jaký bude podzim a zima. Pokud je voda klidná, bude i podzim mírný a příhodný a zima rychle odezní bez velkých mrazů. Jestliže je vodní hladina zvlněná, čeká nás proměnlivý podzimní čas a v zimě hodně sněžení a mrazů jiskření.

Svatý Václave, oroduj za nás - 28. září

Se svatým Václavem přicházel definitivně podzim. Ne nadarmo se v pranostikách uvádí: Na svatého Václava podzimce už nastává. Po svatém Václavu beranici na hlavu.

Příběh o životě a úmrtí jednoho z prvních Přemyslovců si jistě většina čtenářů pamatuje z hodin dějepisu. Jeho jméno se objevuje v modlitbách a je považován za ochránce naší země. Na výročí Václavovy smrti se vždy konaly poutě, dodnes slavíme václavské poutě nebo posvícení. Tento svátek je ovšem důležitým předělem i v chodu hospodářství. Svatý Václav byl termín, od kterého se například mohl vypustit dobytek na pastvu na obecní strniště, dobytek pasený na horských pastvinách se sháněl dolů do údolí.

Také my bychom se už měli naladit na měnící se počasí, posilovat imunitu s využitím přírodních dobrot. Užívejte si hojnosti zářijových sklizní a po perných pracovních a školních dnech si dopřejte klidnější chvílky se svými blízkými.

Tento měsíc děkujeme za dary přírody, ale proč nepoděkovat někdy i sami sobě? Sklidili jste to, co jste si na začátku roku přáli a co na jaře vzklíčilo? Poděkujte za to, čím jste byli obdarováni. Vezměte to s nadhledem – vše, co vás potkalo, je dar.

Tento článek vznikl ve spolupráci s nakladatelstvím Smart Press. Podrobnější informace o koloběhu roku, svátcích a obyčejích najdete v knize Tradinář. Knihu zakoupíte na www.smartpress.cz. Foto: nakladatelství Smart Press.

-drei-